

Motion

1980/81:1968

av **Birgitta Hambræus**

med anledning av proposition 1980/81:90 om riktlinjer för energipolitiken

Vattenfallsverket

Vi har i det närmaste haft nolltillväxt i energianvändningen sedan 1973! Energihushållningen har varit framgångsrik. Hushållen har sparat och industrin har infört effektivare maskiner och system.

Regeringens proposition 1980/81:90 räknar med mellan 400 och 430 TWh/år för 1985. År 1973 hade vi 401 TWh.

Det råder stor samstämmighet i riksdagen om att det är önskvärt med en omsorgsfull och klok sparsamhet med energi. Vi kan då inrätta oss så att vi klarar oss på våra inhemska förnybara energitillgångar, med torven i övergången. Detta skapar arbetstillfällen i hela landet och bättrar på vår bytesbalans.

Men alla vill inte att energianvändningen skall minska. De som lever på att sälja energi ser ökad energitillförsel som eftersträvansvärd. Vattenfallsverket betraktar minskad tillväxt i elbehovet som ett hot, det framgår klart av verkets tidning. De prognoser som elkraftsutbyggnaden baserats på har varit kraftigt överdrivna. Därför har vi nu ett elöverskott som man försöker sälja till elvärme, ett dåligt sätt att använda denna högkvalitativa energibärare.

Vattenfall har alltid haft en stark ställning i regeringens energiplanering. Regeringen föreslår nu att Vattenfalls inflytande skall öka till att också gälla värmeplanering och rådgivning till kommuner. Om regeringens intentioner i propositionen skall förverkligas är det väsentligt att Vattenfall byter inriktning, från tillväxttänkande till en genomtänkt minskning av elproduktionen. Genom folkomröstningen visade en majoritet av folket att man accepterade högst 12 reaktorer under förutsättning att kärnkraften sedan avvecklades. Riksdagen har fastslagit att detta skall ha skett senast år 2010. Det blir en viktig uppgift för energiverket att planera för den energi som skall ersätta kärnkraft och el. Därvid är det troligt att andra energibärare än el blir lämpligast. Detta försvåras om vi bygger fast oss i elvärme.

I interna utredningar föreslår Vattenfall att man skall ge konsulttjänster gratis eller stödja andra konsulter om det kan vara förenligt med verkets intressen och om man får avgörande inflytande på projektets inriktning. Detta sker i dag. Det framgår klart att syftet är att öka Vattenfalls försäljning. Det går alltså att debitera konsultkostnader på något internkonto som gör det omöjligt att reda ut hur stor subvention som lämnats. Det är nödvändigt att Vattenfalls insatser i form av konsult- och entreprenadverk-

samhet inom värmeförsörjningsområdet debiteras affärsmässigt samt redovisningsmässigt avskiljs helt från övrig verksamhet. Detta är också propositionens intentioner. Men för att klart kunna visa att så blir fallet bör det ligga i Vattenfalls eget intresse att överföra dessa tjänster till ett särskilt bolag. Det är naturligtvis klart olämpligt att det statliga verket konkurrerar illojalt med andra konsultfirmor, som själva måste bära alla kostnader. Vattenfall har inte ännu visat att man har kompetens och vilja att främja något annat än el producerat i stora anläggningar. Det är viktigt att också andra konsult- och entreprenadföretag får rättvisa möjligheter att tjäna kommunerna i värmeplaneringen, annars är det risk att bara fjärrvärme och elvärme kommer att föreslås.

Vattenfall har på uppmaning av NU bl. a. belyst orsakerna till varför man inte vill särredovisa rörelseresultat från olika produktionsanläggningar. I en rapport till energikommissionen förklarar Lalander närmare att de samkörningsavtal som finns i kraftbolagens samarbetsorganisation (CDL) gör att i varje ögonblick det kraftverk skall köras som är lämpligast för hela systemet. Det innebär bl. a. att kärnkraftverk alltid körs när de fungerar, medan man använder en växande andel av vattenkraften till reglering. De ingående intressenterna får betalt enligt överenskommelse, inte efter vad de producerar, utan om jag uppfattat det rätt, en andel av hela intäkten i förhållande till sin anläggnings kapacitet. Systemet är säkert smidigt och lämpligt, men det bör inte förhindra en redovisning som gör klart hur olika elkraftverk förhåller sig sinsemellan i ekonomiskt hänseende. Det kan inte vara svårt att redovisa energiproduktionen från varje vattenkraftverk (gärna relaterad till potentiell men inte utnyttjad tillgänglighet) och kärnkraftverk och sätta detta i relation till kostnaderna för varje anläggning. Min hypotes är att vattenkraften gett ett stort överskott som först gått till utgifter i samband med kärnkraften m. m. innan de redovisats som rörelseresultat. Också konsekvenserna av att vattenkraften nu används som toppkraft från att ha varit baskraft bör redovisas.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till känna

1. att vattenfallsverket bör anpassas till minskad elproduktion i samband med kärnkraftsavvecklingen,
2. att eventuell konsultverksamhet i Vattenfall skall ske i särskilt bolag,
3. att Vattenfall bör redovisa varje kraftslag för sig.

Stockholm den 12 mars 1981

BIRGITTA HAMBRAEUS (c)